Народни умотворения изъ Родопитѣ и Одринско.

I. Народни баяния, лѣкувания и суевѣрия отъ с. Давелско, Станимашка околия.

Записалъ Георги Л. Пашевъ.

(Продължение отъ III кн.)

6.

Баяне за страхъ.

При уплашване на нѣкого отъ нѣщо, а най-често което се срѣща у дѣцата, уплашени отъ куче, хора или каквото и да било друго, за да му мине страха и за да се узнае, колко се е уплашилъ, много или малко, завежда се на баячка и му се бае тъй: баячката взима едно вѫже и, като седне на земята, изправя си едното колѣно, а едната си рѫка поставя на едно извѣстно разстояние отъ колѣното и, като я свие въ видъ на кука, хваща единия край на вѫжето, а съ другата рѫка ще почне да го завива около рѫката и колѣното до тогава, до като вѫжето цѣло се навие. Остатъкътъ, що не е можалъ да достигне отъ колѣното до рѫката или отъ рѫката до колѣното, съставлява страха, който го мѣрятъ съ педа (отъ края на палеца до края на кутреца въ разтворено положение). Тогава се казва, че има педа или педа и половина страхъ. Прѣзъ всичкото врѣме, до като трае навиването на вѫжето, баячката бъбри нѣщо неразбрано, като отъ врѣме на врѣме подухва въ очитѣ на уплашения.

7.

Баяне за прѣдпазване отъ уроки.

Въ празниченъ день, когато момитѣ се облачатъ за да отидатъ на хорото, то прѣди да излѣзатъ отъ кѫщи, нагорявать на огъня едно вълнено парче и го скриватъ нѣгдѣ по дрѣхитѣ си; това се прави, за да не урочасватъ отъ хората. Ако на нѣкоя или нѣкого стане лошо, било глава го заболѣло или друго под. нѣщо, това отдаватъ на уроки. За да се прѣмахне болестьта отъ урочасване, веднага намиратъ нѣкой, който да е пръвъ роденъ отъ майка, когото накарватъ да си напълни устатата съ прѣсна вода и да пръсне съ нея по лицето на урочасалия. Смиватъ и веругата съ вода и даватъ на урочасалия да пие.

8.

Лѣкуване отъ гърлоболъ.

Когато заболѣе нѣкой отъ гърло, а особено при възпаление на подчелюстнитѣ жлези, лѣкуватъ го по слѣдния начинъ: болниятъ се поставя да седне, взима се една лъжица и на опашката (дръжката) ѝ се туря около 10 гр. обикн. морска соль. Болниятъ си отваря устата, и сольта му се поставя близо при ларинкса, послѣ се взема едно парче платъ, дълго около 1 м. въ срѣдата, на който се завързватъ два вѫзела единъ до другъ. Слѣдъ всичко това платътъ съ вѫзлитѣ се поставя подъ челюстьта на болния, така щото единиятъ вѫзелъ да дойде отъ десната, а другия отъ лѣвата страна, послѣ се хващатъ двата края на плата и се вдига на горѣ до тогава, до като болниятъ се повдигне отъ земята. Това се повтаря два или три пѫти.

9.

Вѣрване за лоша срѣща.

Когато нѣкой тръгне на пѫть или на работа вънъ отъ селото, до като излѣзе отъ село, ако му се случи да срѣщне жена съ черни мѣнци да отива за вода, знакъ е, че прѣзъ този день ще му се случи нещастие, та като я замине, навежда се, взима 2—3 камънчета или пръсть, хвърля слѣдъ нея и плюе отъ двѣтѣ си страни, за да не му се случва лошо.

Баяне (засб^а^лнуване^а^) за лѣкуване отъ зайкница (магарешка кашлица).

Записалъ **М. Ст. Врѣговъ** ученикъ отъ Широко-лѫшко.

Когато се случи да върлува тъй нарѣчената *зайкница* (магарешка кашлица), и много дѣца страдатъ отъ нея, то за да ги изцѣрятъ, постѫпватъ тъй: нѣколко жени събиратъ дѣцата болѣдующи отъ тази болесть и ги завеждатъ въ нѣкоя стара кѫща, дѣто не живѣятъ хора. Тамъ всичкитѣ дѣца навлизатъ въ пещьта (фурната за печене хлѣбъ). Слѣдъ това прѣдъ отворътъ на пещьта се поставя слама, която се запаля, а една жена, която стои на вратата на стаята, пита: *„ѻган'а ли щ'їшъ, или̂ зайкница“?* Тази пъкъ, която е при пещьта, отговаря: *„ѻган'а щъ, зайкница ни̂щъм“*.

Това питане се повтаря 3 пѫти, слѣдъ това дѣцата излизатъ и чакатъ да оздравѣятъ.

II. Народни вѣрвания и прѣдсказвания отъ с. Нареченъ, Станимашка околия.

Записалъ **Ст. Н. Шишковъ**.

1. Га са л'ул'ае^а^ ве^а^ру̂гата пра̀зна на ѻгне^а^т, бѻрче^а^т[11] си се^а^дѝ.
2. Не^а^мо̀ замѝта сѹще^а^ту[12] за врата̀та, да са на измѝта касмѐте^а^ ут къ^а^щи.
3. Аку̀ стъ^а^пи на кумѝне^а^т га̀рга, та зѐме^а^ да гра̀че^а^, го̀с же^а^ до̀де^а^.
4. Га вѝе^а^ ку̀че^а^ пре^а^ш къ̀ща, за лѻшу е^а^: же^а^ си умрѐ н'а̀куй.
5. Га са рудѝ млѻгу жъ̀^а^ладе^а^т, гул'а̀ма зѝма же^а^ ѝма.
6. Не^а^мо̀ уста̀ве^а^ дила̀ве^а^[13] криф на угнѝще^а^ту, за лѻшу е^а^.
7. Аку̀ пе^а^пе^а^лтъ^а^т ста̀нува згура̀[14], мрас же^а^ ѝма.
8. Кѻйту гребе^а^ гре^а^бе^а^нѝца[15] ут бакъ̀^а^ра, же^а^ му ле^а^тѝ на сва̀дбата.
9. Кѻйту уста̀ве^а^ млѻгу трѻхи на суфрѣ^а^та, га іадѐ, млу̀гу д'ацѝ же^а^ му са ра̀дат, да на мѻже^а^ да ги исхра̀ни.
10. Ѻпаку дъ^а^рву га са ту̀ре^а^ на ѻгне^а^т, ѻпаку са ра̀дат д'ацѝта.
11. Га млѻгу скрѝпе^а^[16] пу̀ къ^а^щи, чил'а̀к уѝра.
12. Аку̀ е^а^ загра̀дѐна м'асе^а^чѝната, дъ^а^ш же^а^ ѝма.

13. Га са руд'ъ^аt мнîгу л'ашники и др'анки, тèшка же^а е^а зимата.

14. Га играе^аt и млîгу ре^аяъ^аt гув'ъ^адата, же^а са развали времè^аtу.

15. Акỳ са тръ^асе^аt уфцѐте^а утирну га стàнат ут іатàка, дъ^аш же^а има.

16. Свùне^аtу га носи слàма ф устàта и е^а устàве^а ф кòчината, гул'àма зùма же^а ùма.

17. Га кòле^аt свùне^а, акỳ му е^а де^абèла сплùната[17]) на прèшне^аt край, зùмата же^а е^а тèшка пъ^арве^а; акỳ е^а де^абèла узàт', сèтна зùма же^а ùма.